

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3195/2022. (IV. 29.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.180/2018/40. számú ítélete, valamint a Székesfehérvári Járásbíróság 15.P.20432/2017/39. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.180/2018/40. számú ítélete ellen – a Székesfehérvári Járásbíróság 15.P.20432/2017/39. számú ítéletére is kiterjedően – terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2020. április 21-én, a Székesfehérvári Járásbíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2020. május 13-án érkezett be. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy – szolgalmi jog alapítása iránt indult per – tárgyát az indítványozó ingatlanához vezető egyetlen út önkormányzat általi elcserélése (így magántulajdonba kerülése), és az ingatlan megközelíthetlenné válása miatti jogvita képezte. Az indítványozó 1992 óta 1/1 arányban tulajdonosa egy gárdonyi 859 négyzetméter területű, „kivett gazdasági épület, udvar” megjelölésű ingatlanak. Az indítványozó ügyvezetésében áll egy mezőgazdasági termékek forgalmazásával foglalkozó kft. Az indítványozó ingatlana nem vitatottan egyetlen úton (a továbbiakban: perbeli út) közelíthető meg. Az alapügy I. rendű alperese egy 2001-ben bejegyzett zrt., II. rendű alperese egy 1998-ban bejegyzett zrt. volt; mindkét társaság fő tevékenységi köre a zöldség- és gyümölcsstermesztés és -forgalmazás, székhelyük is azonos. Az I. és II. rendű alperesek az indítványozóval térben egymás mellett elhelyezkedve, de külön ingatlani egységeken működnek. A III. rendű alperes Gárdony Város Önkormányzata (a továbbiakban: önkormányzat) volt.
- [3] A perbeli út korábban egy mezőgazdasági termelőszövetkezet tulajdonában állt (és egy alkalommal egy telekhatár rendezésére irányuló szerződés alapján a területe is változott), azonban az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában foglaltak szerint annak tulajdoni lapját a földhivatal a 62591/1996. XI. 01. számú határozatával „kijavította”, a mezőgazdasági termelőszövetkezet tulajdonjogát törölte, egyúttal a földhasználati jogosultságát bejegyezte. Az önkormányzat képviselő-testülete a mezőgazdasági termelőszövetkezet külterületi útjai tulajdonjogát nem kívánta átvenni, azonban a földhivatal első- és másodfokon – a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (a továbbiakban: Átmeneti tv.) akkor hatályos 16. §-a alapján – megállapította, hogy „[a] mezőgazdasági szövetkezet közös használatában levő utak – a közutak kivételével – a helyi önkormányzat tulajdonába kerülnek”. A perbeli utat végül az önkormányzat az 50/1999. (III. 16.) számú határozatával vette tulajdonba, a földhivatal pedig a 44825/1999.06.29. számú határozatával e törvényhely alapján, átadás jogcímen az önkormányzat tulajdonjogát bejegyezte.
- [4] Később az önkormányzat a 88/2001. (III. 27.) számú határozatával arról döntött, hogy a perbeli utat elcseréli a II. rendű alperes tulajdonában lévő három másik ingatlannal (a továbbiakban: csereingatlanok). A csere szerződést az önkormányzat az I. és II. rendű alperesekkel 2002. október 15-én kötötte meg. A csere következtében az önkormányzat kizárólagos tulajdonába kerültek a csereingatlanok, míg az I. és II. rendű alperes tulajdonába került 1/2-1/2 arányban a perbeli út. A tulajdonváltást csere jogcímen a földhivatal bejegyezte. A cserét követően az egyik csereingatlan forgalomképtelen közút lett, a másik szintén forgalomképtelen temető-részként

funkcionál, a harmad korlátozottan forgalomképes, egy gázszolgáltató által létrehozott műtárgy áll rajta. Az indítványozó a csereszerződésről nem tudott, és a perbeli utat 2009. február 28-ig napi szinten, háborítatlanul használta. Ekkor azonban az I. és II. rendű alperesek a perbeli utat őrzött, zárható kapuval és sorompóval lezárták, melynek következtében az indítványozó csak a helyi jegyzőtől kapott (több végrehajtási, bírósági eljárással és hatósági közreműködéssel kikényszerített), az ingatlanra való ideiglenes bejutást biztosító birtokvédelmi határozattal, naplózás mellett tudja megközelíteni a saját ingatlanát.

- [5] Az indítványozó először 2011. március 25-én nyújtott be keresetlevelet az I. és II. rendű alperesekkel szemben átjárási szolgalmi jog alapítása érdekében, majd a III. rendű alperes önkormányzatot bevonva a keresetét módosította, és a csereszerződés semmisségének a megállapítását, az eredeti állapot helyreállítását is kérte. Ebben az ügyben a Kúria a Pfv.I.21.478/2016/11. számú végzésével a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozathozatalra utasította.
- [6] 2.1. Az indítványozó fenntartott kereseti kérelmében a csereszerződés érvénytelenségének (semmisségének) a megállapítását, és kizárólag a perbeli út vonatkozásában természetben az eredeti állapot helyreállítását kérte. Az érvénytelenség egyéb jogkövetkezményeinek megállapítását nem kérte. Az alperesek a kereset elutasítását kérték, vitatva az indítványozó keresetőségi jogát és a kereset megindításához fűződő közvetlen jogi érdekét. Előadták, hogy az eredeti állapot már nem állítható helyre természetben, és ellenezték a perbeli útról a kapu és a sorompó eltávolítását.
- [7] A Székesfehérvári Járásbíróság a 2017. február 27-én kelt, 15.P.20432/2017/39. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította.
- [8] Az ítélet megállapította, hogy az indítványozó ingatlana vonatkozásában a perbeli út önkormányzati tulajdonból való kikerülésével „kisajátításhoz hasonló” állapot jött létre. A bíróság ennek kapcsán azt vizsgálta, hogy az indítványozó tulajdonosi jogosultságainak korlátozása meghaladja-e azt a közérdeket, amely az önkormányzat tekintetében megállapítható. A bíróság vizsgálta továbbá, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (1) bekezdése alapján az indítványozónak volt-e perindítási lehetősége a semmis szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti per megindítására. Ezt a vizsgálatot a bíróság szerint a csereszerződéssel érintett mind a négy ingatlan (a perbeli út és a csereingatlanok) vonatkozásában kellett lefolytatni. A csereszerződés megkötésekor hatályos, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: régi Ötv.) és az Átmeneti tv. releváns szabályait vizsgálva a bíróság megállapította, hogy a perbeli út az önkormányzat forgalomképtelen vagyontárgya volt, amelyet az önkormányzat képviselő-testülete rendelettel nem minősíthetett át (határozattal pedig főleg nem). A csereszerződés ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 173. § (1) bekezdés *b*) pontjába ütközött, és a (2) bekezdés szerint semmis.
- [9] Az indítványozó így a perbeli út vonatkozásában a keresetőségi jogát igazolta – a csereingatlanok vonatkozásában azonban ennek nem tudott eleget tenni, sem jogszabályi hivatkozással, sem közvetlen jogi érdek igazolásával. A bíróság szerint ezért az indítványozó jogi érdekeltége jóval kisebb, mint az önkormányzat által képviselt közérdek. A bíróság megjegyezte, hogy az indítványozó más módon, szolgalmi jog alapításával biztosítani tudná a saját tulajdonosi jogosultságait. Az indítványozó külön perben kártalanítási igényt érvényesíthet. Megállapította a bíróság azt is, hogy a régi Ptk. 237. § (1) bekezdése szerinti eredeti állapot visszaállítása a jelen ügyben nem lehetséges, még részlegesen sem. Mivel az indítványozó az érvénytelenség más jogkövetkezményét nem kérte megállapítani, a bíróság sem az érvényessé, sem a hatályossá nyilvánítás jogkövetkezményeit nem alkalmazhatta. Az indítványozó a keresetőségi jogát teljeskörűen bizonyítani nem tudta, ezért a bíróság a keresetet elutasította.
- [10] 2.2. Az elsőfokú döntés ellen az indítványozó és az I-II. rendű alperesek fellebbeztek (utóbbiak az indítványozót terhelő perköltség felemelése miatt). A Székesfehérvári Törvényszék a 2020. február 26-án kelt, 1.Pf.180/2018/40. számú ítéletével az I-II. rendű alpereseknek fizetendő perköltség összegét felemelte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [11] Az ítélet indokolásában a másodfokú bíróság a régi Pp. 275. § (5) bekezdésére utalva rámutat, hogy a jelen ügyben a Kúria a Pfv.I.21.478/2016/11. számú végzésével az eljárás és a határozathozatal megismétlésére utasította az elsőfokú bíróságot, és előírta, hogy vizsgálni kell az indítványozó keresetőségi jogosultságát, a perindításhoz fűződő közvetlen jogi érdekeltiségét. A Kúria egy másik, Pfv.I.21.958/2014. számú végzése azt is előírta, hogy az új eljárásban vizsgálni kell, hogy a semmisség megállapításán kívül más polgári jogi eszköz

igénybe tud-e venni az indítványozó a sérelme orvoslására. A tényállást kiegészítve a másodfokú bíróság rögzítette, hogy az indítványozó milyen járművekkel használta eddig a perbeli utat, és hogy azon az indítványozó ingatlanának mindenkori tulajdonosa javára átjárási szolgalmi jog létesíthető, megjegyezve, hogy a perbeli útra a perindítást követően, több részletben, több mint 100 millió Ft értékben egy bank javára függő hatállyal jelzálogjogot és elidegenítési és terhelési tilalmat jegyeztek be.

- [12] A bíróság részletes levezetést követően megállapította, hogy az indítványozónak – a csereszerződés őt érintő joghatásai miatt – van jogi érdeke a csereszerződés semmissége megállapításának és a jogkövetkezmények alkalmazásának kezdeményezésére, figyelemmel különösen arra, hogy törvényen alapuló szolgalmi jog létesítésével is hátrányosabb helyzetbe kerülne ahhoz képest, mintha közúton keresztül közelíthetné meg az ingatlanát. Azt is megállapította a bíróság – az elsőfokú bírósággal összhangban –, hogy az alperesek közötti csereszerződés semmis.
- [13] A bíróság rámutatott, hogy az indítványozó jogi érdeke csak a perbeli út vonatkozásában áll fenn; és mivel kereseti kérelme is csak erre vonatkozott, meg kellett vizsgálni, hogy fennáll-e az eredeti állapot részleges helyreállításának – mint alkalmazható jogkövetkezménynek – a lehetősége. Ez a lehetőség elméletileg nem kizárt, ha a szerződő feleken kívüli, korlátozott jogi érdekeltséggel bíró, kívülálló harmadik személy terjeszt elő keresetet a szerződés semmisségének a megállapítására.
- [14] Viszont mivel az eredeti állapot helyreállítása ilyenkor is csak természetben történhet, erre pedig a jelen ügyben nincs lehetőség (az egyik csereingatlan tulajdonjogának tovább ajándékozása miatt, amivel az a temető része lett), ezért ez a jogkövetkezmény nem alkalmazható. A bíróság szerint nem lehetséges egy anyagi jogi jogviszonyon belül két eltérő jogkövetkezményt alkalmazni (az indítványozót érintően a perbeli út tekintetében az eredeti állapot visszaállítása természetben, míg az alperesek viszonylatában a csereingatlanok tekintetében pénzbeli elszámolás), ezért az indítványozó keresetének elutasítása helyes volt.
- [15] A bíróság hozzátette, hogy a jogalap fennállása mellett sem lehetett az ítélet rendelkező részében megállapítást tenni a szerződés semmisségéről; az indítványozó jogvédelme korlátozott mértékben törvényen alapuló szolgalmi jog létesítésével biztosítható; továbbá az elsőfokú ítélet helybenhagyása miatt a perbeli úton történő átjárás akadályozásának megszüntetésére irányuló kereseti kérelem is alaptalannak bizonyult.
- [16] 3. A Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.180/2018/40. számú ítélete és az ezzel felülbírált Székesfehérvári Járásbíróság 15.P.20432/2017/39. számú ítélete ellen az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, és kérte e döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXVII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg. Nyilatkozott róla, hogy a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, az ügyben felülvizsgálati eljárás nincs folyamatban; az indítványt a másodfokú ítélet kézbesítésétől (2020. február 26.) számítva határidőben nyújtotta be; és az ügyben érintettnek kell tekinteni, mert az alapeljárásban felperes volt.
- [17] Az alkotmányjogi panasz részletesen ismertette a releváns tényeket és a pertörténetet. Kiemelte, hogy a perbeli út törvény szerint az önkormányzat forgalomképtelen, elidegeníthetetlen törzsvagyonához tartozó közút. A csereszerződés előtt az önkormányzat nem folytatott le átminősítési eljárást, közutakra pedig csereszerződés nem köthető.
- [18] 3.1. Az Alaptörvény XXVII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad mozgáshoz való jog vonatkozásában az indítványozó idézi a 3/1998. (II. 11.) AB határozat azon megállapításait, amelyek szerint a szabad mozgáshoz való jog, a helyváltoztatáshoz való jog magában foglalja a járművön vagy járművel való helyváltoztatás, a közlekedés szabadságát is, és mivel a szabad mozgás joga alapvető jog, tartalmát, lényeges garanciáit, valamint közvetlen és jelentős korlátozását csak törvény határozhatja meg (ABH 1998, 61, 65). A csereszerződés pedig nem törvény. Hivatkozik továbbá a 109/2009. (XI. 18.) AB határozatra, amely kimondta, hogy a helyi közutak helyi „közjóságok”, kollektív jellegűek, ezért használatukból különös indok nélkül nem lehet kizárni senkit. Az önkormányzat a közút kezelőjeként – a Kkt. szabályai alapján – mindenki számára köteles biztosítani a tulajdonában lévő közút közlekedési célú használatát (ABH 2009, 941, 955). Az Alkotmánybíróság egyéb korábbi határozatait idézve arra is hivatkozik az alkotmányjogi panasz, hogy a közutakat érintő korlátozások célja csak az lehet, hogy azokat ne csak kevesek, hanem mindenki egyformán tudja igénybe venni; a közutakat mindenki csak másokra tekintettel veheti birtokba; a korlátozásoknak pedig a véges javakkal való megfontolt, gazdaságos használatot kell szolgálnia.

- [19] Az indítványozó szerint ezért sérti a mozgás, a közlekedés szabadságát az, ha egy „közjóság” használatából magánelőnyök biztosítása érdekében valakit kirekesztenek; egy forgalomképtelen közutat az átminősítési eljárást megkerülve, csereszerződéssel magánfelek kizárólagos használatába adnak. A perbeli út köztulajdonból való kivonása, és az ezt előidéző csereszerződés semmisségének megállapítására irányuló kereseti kérelem elutasítása a támadott bírói döntésekben teljes mértékben akadályozza az indítványozó szabad mozgáshoz, szabad közlekedéshez való jogát a saját ingatlana vonatkozásában.
- [20] Az indítványozó rámutat, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság is többször megerősítette, különösen a 3012/2017. (II. 8.) AB határozatban – az utak minősítése nem alakítható szabadon, az átminősítésnek számos feltétele és külön eljárásrendje van. Ebből következően a jelen ügyben is a perbeli út jogi minősége szempontjából csak a törvényi rendelkezések és az ezek alapján keletkezett ingatlan-nyilvántartási bejegyzések vehetők figyelembe.
- [21] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán, több alkotmánybírósági határozatból is idézve, az indítványozó arra hivatkozott, hogy ez a jog magában foglalja az eljárási garanciák érvényesülését, és egy olyan minőséget jelent, amelyet csak az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik összetevője a hatékony bírói jogvédelem követelménye, vagyis az, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthesse (kereseti kérelem kimerítésének kötelezettsége) {24/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [19]}. Ebből következően polgári perben a bírói döntésnek a fél kereseti kérelméről kell szólnia, nem pedig valamely a bíróság által felvetett, tetszőleges „helyettesítő megoldásról”. Jelen esetben az „árnyékperben” hozott döntés – amelyhez ugyanúgy kapcsolódik a jogerő és a *res iudicata* hatás – miatt az indítványozó a főkövetelését annak ellenére nem viheti többé perbe, hogy annak az érdemét valójában nem is vizsgálta meg a bíróság.
- [22] 3.3. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog összefüggésében az indítványozó arra hivatkozik, hogy a csereszerződés abba a helyzetbe hozta, hogy az 1992 óta meglévő ingatlantulajdonának lényegét kitevő használathoz, hasznosításhoz és birtokláshoz fűződő részjogosítványokat nem tudja gyakorolni. A tulajdonhoz való jog alkotmányos tartalma kapcsán idézi a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatot, és kifejti, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem magában foglalja a tulajdonjog egyes – jelen ügyben is érintett – részjogosítványait is. A tulajdonhoz való jog korlátozhatósága kapcsán kijelenti, hogy azt semmilyen közérdek nem igazolta, a perbeli út közúti jogi státuszának törvénysértő megváltoztatása, magántulajdonba adása éppen a közérdek ellenében hat. Az alkotmányos tulajdonvédelem egyik sarokpontja az értékgarancia követelménye, ennek pedig nem felel meg az, hogy a jelen ügyben az indítványozó tulajdonhoz való jogát mindenféle kompenzáció nélkül korlátozták. Az indítványozó azt is hozzáteszi, hogy álláspontja szerint „burkolt kisajátítást” valósított meg a perbeli út magánjogi jogalanyok tulajdonába adása.
- [23] Az alkotmányos tulajdonvédelem tulajdonjog részjogosítványaira való kiterjedése, és a korlátozás alkotmányosága kapcsán az indítványozó ismét idézte a 3012/2017. (II. 8.) AB határozatot (Indokolás [48]), és az ott áttekintett alkotmánybírósági gyakorlatot. Véleménye szerint semmiben nem korlátozta az alperesek jogos érdekeit a perbeli út eredeti, közúti minősítésű állapota. Az ennek megváltoztatásához fűződő közérdek nem tűnik ki a csereszerződésből, sem a támadott bírói döntésekből. Végezetül az indítványozó alkotmányjogi szempontból közömbösnek tartja azt a bíróságok által a keresete elutasítása kapcsán felhozott egyetlen érvet, miszerint a helyt adás esetén bonyolult elszámolási helyzet jönne létre az alperesek között – ez nem lehet elegendő indok az ő tulajdonhoz való jogának korlátozására.

II.

- [24] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVII. cikk (1) Mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [25] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [26] 2. A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [27] 2.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó szabályszerű meghatalmazással rendelkező ügyvéd útján jár az Alkotmánybíróság előtti eljárásban; az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult és érintett volt, a bírósági eljárásban felperesként vett részt. Az indítványozó a rendelkezésére álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, és nyilatkozott róla, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárás nincs folyamatban, és ilyet nem is kezdeményeztek.
- [28] 2.2. Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek. Megjelöli az alaptörvényi és törvényi rendelkezéseket, amelyek az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozzák [a) pont]; megjelöli az eljárás megindításának indokait, és az Alaptörvényben biztosított jogok – XIII. cikk (1) bekezdés (tulajdonhoz való jog), XXVII. cikk (1) bekezdés (szabad mozgáshoz való jog), XXVIII. cikk (1) bekezdés (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) – sérelmének lényegét [b) pont]; megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést: a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.180/2018/40. számú ítéletét, a Székesfehérvári Járásbíróság 15.P.20432/2017/39. számú ítéletére is kiterjedően [c) pont]; megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdés, XXVII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] [d) pont]; tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]; valamint kifejezett kérelmet a támadott bírói döntés megsemmisítésére [f) pont].
- [29] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az indítványban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel – és egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek is tekinthető –, hogy a támadott bírói döntéseket megalapozó jogértelmezés sérti-e az indítványozó szabad mozgáshoz, vagy tisztességes bírósági eljáráshoz, vagy tulajdonhoz való alapvető jogait, ugyanis ezen alapvető jogok bármelyikének a sérelme külön-külön is megalapozhatja a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [30] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt 2021. február 16-án befogadta.

IV.

- [31] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [32] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való joga sérelmét állító indítványi elemet vizsgálta meg. Ennek kapcsán elsőként szükségesnek tartotta összefoglalni

az ezen alapjog kapcsán felhozott releváns érveket az alkotmányjogi panaszból és a támadott bírói döntésekből, majd áttekinteni az alkotmányos tulajdonvédelemmel kapcsolatos alkotmánybírói gyakorlat legfontosabb elvi tételeit. Ezeket egymásra tekintettel értelmezve lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy az ügyben eljáró bíróságok figyelembe vették-e és megfelelően értékelték-e az ügy alapjogi vonatkozásait.

- [33] 1.1. Az indítványozó amiatt állította a tulajdonhoz való joga sérelmét, mert a perbeli út tiltott cseréjével az ingatlana megközelíthetlenné vált, zárványtelekké alakult, azon a használathoz, hasznosításhoz és birtokláshoz fűződő részjogosítványokat nem tudja gyakorolni. Az alkalmazandó alapjogi tesztre figyelemmel kiemelte, hogy a perbeli út magántulajdonba adása semmilyen közérdekkel nem igazolható, ilyen a kifogásolt csereszerződésből sem tűnik ki; sőt a perbeli út „közrendeltetés” alóli kivonása éppen a közérdek ellenében hat, és magánérdeket szolgál. Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a tulajdonhoz való jogát az értékgarancia kritériumának érvényesülése nélkül korlátozták, tulajdonosi pozíciójába kompenzáció nélkül avatkoztak bele a kifogásolt csereszerződéssel. Az alkotmányjogi panasz szerint burkolt, „közvetett kisajátítás” valósult meg az ügyben, az ilyen privát célú (nem közérdekből történő), kompenzáció nélküli elvonás pedig egyáltalán nem áll semmilyen alkotmányos védelem alatt. A bíróságnak a tulajdonhoz való jog tiszteletben tartásából fakadó kötelezettsége lett volna, hogy az indítványozó tulajdonosi szférájába történő illetéktelen és alaptörvény-ellenes beavatkozást megakadályozza. Ebből a szempontból az indítványozó szerint közömbös az, hogy a keresetnek való helyt adás az alperesi oldalon bonyolult elszámolási helyzetet hozna létre.
- [34] 1.2. Az ügyben első fokon eljáró Székesfehérvári Járásbíróság a 15.P.20.432/2017/39. számú ítélete indokolásában rögzítette, hogy az indítványozó először átjárási szolgálat alapítása érdekében nyújtott be keresetet az I. és II. rendű alperesekkel szemben, majd a III. rendű önkormányzatot is bevonva a keresetét módosította, és a csereszerződés semmisségének megállapítását, valamint – a perbeli út tekintetében – az eredeti állapot helyreállítását kérte (8. oldal). A keresetében az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését és számos alkotmánybírói határozatot is megjelölt jogalapként, ezért a bíróság alkotmányossági szempontokat is vizsgált az elbírálás során. Az indokolás alapján a szükségességi-arányossági teszttel azt vizsgálta a bíróság, hogy az indítványozó „jogi érdekeltisége” egyensúlyban van-e, vagy meghaladja-e azt a közérdeket, amely Gárdony városa és Dinnyés község tekintetében megállapítható (10. oldal). Az ügyben alkalmazandó, korábban hatályos jogszabályokat értelmezve a bíróság az indokolásban kimondta, hogy a vitatott csereszerződés jogszabályba ütközik, ezért semmis (12. oldal); ugyanakkor azt állapította meg, hogy az indítványozónak csak a perbeli út vonatkozásában állapítható meg a keresetőségi joga, a csereingatlanok vonatkozásában nem, ezért erre tekintettel – valamint azért, mert az eredeti állapot helyreállítását is csak részben, a perbeli út vonatkozásában kérte – a keresetet elutasította.
- [35] A szükségességi-arányossági teszt eredményeként a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó tulajdonhoz való jogának korlátozása tekintetében az ő „jogi érdekeltisége jóval kisebb mértékű az önkormányzat által képviselt közérdekhez képest”. Ezt a bíróság azzal is alátámasztottnak látta, hogy az ügyészség megkeresésre sem kívánt a csereszerződés semmisségének megállapítása érdekében fellépni, arra hivatkozással, hogy az eredeti állapot helyreállításával „jóval nagyobb társadalmi érdekek sérülnének, mint a [z indítványozó] egyéni érdeke. A csereszerződés megkötése óta pedig hosszú idő (több mint 15 év) eltelt.” További érvként hozta fel a bíróság azt is, hogy az indítványozó más módon, átjárási szolgalmi jog alapításával biztosítani tudná a tulajdonosi jogosultságai gyakorolhatóságát. Ugyanakkor az indokolás szerint az indítványozó „kártalanításra tarthat igényt, melyet külön perben érvényesíthet” (12–13. oldal).
- [36] 1.3. A fellebbezés folytán eljáró Székesfehérvári Törvényszék az 1.Pf.180/2018/40. számú ítéletében annyiban egészítette ki az elsőfokú bíróság megállapításait, hogy kimondta, nem volt kizárt az, hogy az indítványozó kizárólag a perbeli út eredeti állapotának a helyreállítását kérje (részleges helyreállítás) (Indokolás [69]–[73]). Azonban a Törvényszék az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény értelmezése alapján azt állapította meg, hogy nem minősül az eredeti állapot helyreállításának, ha a szerződéssel érintett valamelyik fél a kapott dologszolgáltatást csak annak pénzbeli egyenértéke megfizetésével tudná visszaszolgáltatni; ezért az érvénytelenség e jogkövetkezménye alkalmazására nincs lehetőség, és így az indítványozó keresetének elutasítása helyesnek bizonyult. A másodfokú bíróság szerint az indítványozó „marasztalási keresete okán annak jogalapjának fennállása mellett sem lehetett az ítélet rendelkező részében megállapítást tenni a szerződés semmisségéről, ugyanakkor azt [a régi Pp.] 123. §-a is kizárja, mert megállapításra irányuló kereseti kérelemnek is csak akkor van helye,

ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, s a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.” (Indokolás [81]) Mivel azonban a másodfokú bíróság szerint törvényen alapuló szolgalmi jog létesítésével az indítványozó jogvédelme – korlátozott mértékben – biztosítható, ezért nem indokolt a cse-reszzerződés semmisségét a rendelkező részben kimondani. A keresetet elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyása miatt a perbeli úton történő átjárás akadályozásának megszüntetésére irányuló kereseti kérelem is alaptalannak bizonyult (Indokolás [82]–[83]).

- [37] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányos tulajdonvédelemmel kapcsolatos több évtizedes gyakorlatából a most elbírálendő indítványi elem vonatkozásában, összefoglaló jelleggel, az alábbi megállapításokat emeli ki.
- [38] 2.1. A 20/2014. (VII. 3.) AB határozat – a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatban foglaltakra visszautalva – megerősítette, hogy: „»Az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai [...] nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával. [...] Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más.« (ABH 1993, 373, 379–380). Ugyanez a határozat kimondta: »Az alapjogi tulajdonvédelem sajátosságai miatt az állami beavatkozás alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybírósági értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett. Az alapjogkorlátozás szükségessége, illetve elkerülhetetlensége vizsgálatánál itt eleve figyelembe kell venni, hogy az Alkotmány 13. § (2) bekezdése a kisajátításhoz csupán a közérdeket kívánja meg, azaz, ha az értékgarancia érvényesül, ennél szigorúbb szükségesség nem alkotmányos követelmény. [...] A törvénnyel érvényesített közérdek alkotmánybírósági vizsgálata ezért nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányul, hanem – még ha formálisan nem is a közérdek fennállására irányul, hanem a szükségesség-arányosság ismérveit alkalmazza – arra kell szorítkoznia, indokolt-e a közérdekre hivatkozás, illetve, hogy a közérdekű megoldás nem sért-e önmagában is valamely más alkotmányos jogot [...].« (ABH 1993, 373, 381–382). A tulajdonhoz való jog tehát nem minősül korlátozhatatlan alapjognak: az Alaptörvényben foglalt feltételek teljesülése estében – a megfelelő alapjogi garanciák tiszteletben tartása esetében – az állami beavatkozás nem kizárt. [...]» (Indokolás [154]–[155])
- [39] Ugyanezen alkotmánybírósági határozat szerint a tulajdonhoz való jog korlátozásának alkotmányosságát arra figyelemmel kell vizsgálni, hogy „e korlátozásra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írtaknak megfelelően – más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, illetve a közérdek védelme érdekében került-e sor, s a korlátozás arányossága megállapítható-e.” (Indokolás [156])
- [40] 2.2. Az alkotmányos tulajdonvédelem tartalmát és terjedelmét illetően – összhangban a fent idézett alkotmánybírósági határozattal – a 25/2015. (VII. 21.) AB határozat úgy fogalmazott, hogy: „A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői.” (Indokolás [55]) Ezt a tiszteletben tartási kötelezettséget a törvényhozás mellett a jogalkalmazásra is irányadónak tekintette az Alkotmánybíróság a 3195/2016. (X. 11.) AB határozatban (Indokolás [19]), majd ezt az álláspontját a 3012/2017. (II. 8.) AB határozatban is megerősítette (Indokolás [45]).
- [41] 2.3. A már megszerzett tulajdont megillető alaptörvényi védelem tartalmát kibontva a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat kimondta: „»Az állam egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni

a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi.» (ABH 2002, 998, 1002.) A kifejtettek szerint a tulajdonhoz való jog alapjogként az állammal szemben garantál olyan közjogi igényt, amely alapján az állam – alapvetően, főszabályként, az Alaptörvényből következő kivételektől eltekintve – köteles tartózkodni az alapjog alanyának tulajdonosi pozíciójába történő behatolástól.” {Hasonlóan: 3177/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [23]; 5/2016. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]; 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [47]}

- [42] 2.4. Mivel az indítványozó a tulajdonjoga egyes részjogosítványainak sérelmére hivatkozott, az Alkotmánybíróság indokoltan tartotta azt is felidézni, hogy már több esetben vizsgálta azt a kérdést, hogy e részjogosítványokra kiterjed-e az alapjogi védelem. Erről – hivatkozva az eddigi következetes gyakorlatra is – a következőképpen foglalt állást a 18/2015. (VI. 15.) AB határozat: „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tulajdoni alapjogvédelem kiterjed a tulajdoni részjogosítványokra és azok gyakorolhatóságára is, és csak az Alaptörvény erre vonatkozó szabálya szerint korlátozhatóak. Így az Alkotmánybíróság a 1256/H/1996. számú határozatában kifejtette, hogy »[a] használati, a birtoklási és a rendelkezési jog a tulajdonjog tartalmát adó, a tulajdonhoz tartozó részjogosítványok, amelyek a dolog feletti hatalmat és a dolog élvezetét jelentik. Az Alkotmánybíróság már több döntésében, elvi jelleggel a 7/1991. (II. 28.) AB határozatban rámutatott arra, hogy a tulajdonjoghoz kapcsolódó részjogosítványok korlátozása 'csak akkor jár magának a tulajdonjognak, mint alkotmányos jognak a korlátozásával, így csak akkor alkotmányellenes, ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan'. (ABH 1991, 26.) Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben arra is felhívta a figyelmet, hogy a tulajdonjog (és részjogosítványai) korlátozásának alkotmányosan elfogadható indoka lehet a korlátozás közérdekűsége. A közérdek és a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál pedig az Alkotmánybíróság határozza meg azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás arányosságát eldöntik. [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1992, 382]« (ABH 1996, 796.)” {Indokolás [20]–[21]; egyezően: 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [48]}
- [43] 3. A fenti szempontok alapján az Alkotmánybíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a támadott döntések meghozatala során az eljáró bíróságok figyelembe vették-e az ügy alapjogi vonatkozásait, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabálynak megfelelően érvényre juttatták-e a jogalkalmazás során a tulajdonhoz való jog alkotmányos tartalmát és garanciáit.
- [44] Az Alkotmánybíróság elsőként rámutat, hogy a perbeli út csereszerződéssel történt elidegenítése, és emiatt az indítványozó ingatlanának megközelíthetlenné válása nem a kisajátítás (a tulajdon közhatalom általi teljes elvonása), hanem a tulajdonhoz való jog korlátozásának alapjogi tesztje szerint értékelendő. A kifogásolt csereszerződés ugyanis nem vonta el az indítványozó tulajdonát; a perbeli út tekintetében pedig éppen a kisajátítással ellentétes joghatást, vagyis köztulajdon magántulajdonba adását szándékolnak kiváltani a szerződő felek.
- [45] A kifogásolt csereszerződéssel, amely semmisségének megállapítására az indítványozó pert indított, az indítványozónak a zárványtelekké vált ingatlantulajdona tekintetében különösen a birtokláshoz és a használathoz fűződő részjogosítványai korlátozódtak. Ezekre – már megszerzett tulajdonról lévén szó – az Alkotmánybíróság idézett gyakorlata szerint kiterjed a tulajdoni alapjogvédelem. A tulajdonhoz való jog korlátozásának alkotmányossága a hivatkozott 20/2014. (VII. 3.) AB határozat szerint az alapján bírálendő el, hogy „e korlátozásra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írtaknak megfelelően – más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, illetve a közérdek védelme érdekében került-e sor, s a korlátozás arányossága megállapítható-e” (Indokolás [156]). Mivel a tulajdonhoz való alapvető jog, és annak tartalmát adó összetevői tiszteletben tartásának kötelezettségét az Alkotmánybíróság a jogalkalmazásra is irányadónak tekinti {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [19]; 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [45]}, ezért ez az alapjogi teszt nemcsak a jogszabályok, hanem a bírói döntések alkotmányosságának vizsgálata során is alkalmazandó.
- [46] 3.1. Az alapjogi teszt alkalmazásának előkérdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság rámutat, hogy megállapítható az indítványozó megszerzett tulajdonának korlátozása, az egyes részjogosítványok gyakorolhatóságának ellehetetlenülése; és ez a korlátozás összefüggésben áll a támadott bírói döntésekkel. Annak, hogy az indítványozó ingatlana megközelíthetlenné vált, a közvetlen oka ugyan az önkormányzat és az alperesek által kötött csereszerződés; közvetetten azonban okai a korlátozásnak a támadott bírói döntések is, mivel

az indítványozó által a korlátozást elhárítandó a csereszerződés semmisségének megállapítása és a perbeli út tekintetében az eredeti állapot helyreállítása iránt indított keresetét annak ellenére utasították el, hogy az indokolásban a semmisséget egybehangzóan megállapították. Vagyis az ügyben eljáró bíróságok nem orvosolták az indítványozó alapjogában bekövetkezett sérelmet, nem szüntették meg a tulajdonkorlátozást – arra hivatkozva, hogy az indítványozónak ugyan biztosított a keresetőségi joga, elviekben kérhette is a semmisség megállapítása mellett az eredeti állapot részleges helyreállítását is, ez azonban (az indítványozón kívül álló okból) a csereingatlanok tekintetében természetben már nem valósítható meg, csak pénzben; így mivel „nem lehetséges egy anyagi jogi jogviszonyon belül két eltérő jogkövetkezményt alkalmazni”, és mivel az indítványozónak elvi lehetősége volna szolgalmi jogot létesíteni, ezért a jogalap fennállása ellenére sem állapította meg a csere-szerződés semmisségét.

- [47] 3.2. Következő lépésként az Alkotmánybíróságnak a tulajdonkorlátozás szükségességét és arányosságát kellett vizsgálnia, figyelemmel arra, hogy „a tulajdonhoz való jog esetében a szükségesség mércéje a pusztán közérdeklőséghez igazodik: amennyiben a tulajdon korlátozása közérdekű célból történik, úgy e korlátozást pusztán ennek okán szükségesnek kell tekinteni” {23/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az alapjog-korlátozási teszt első elemét, a tulajdonkorlátozás szükségességét illetően az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi.
- [48] Az ügyben eljáró bíróságok – a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény 16. §-a, a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/A. és 12/D. §-ai, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 79. § (1) bekezdés a) és b) pontjai, valamint a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény rendelkezései alapján – megállapították, hogy a kifogásolt csereszerződés a megkötésekor a régi Ptk. 173. § (1) bekezdés b) pontjába ütközött, helyi önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyonaiba tartozó vagyontárgyat kívánt az alperesekre átruházni, ezért a régi Ptk. 173. § (2) bekezdése és a 200. § (2) bekezdése értelmében semmis. Mivel abszolút érvénytelenségi ok áll fenn (amelyet a bíróságnak hivatalból kell figyelembe vennie), ezért a csereszerződés nem volt alkalmas a felek által célzott joghatás kiváltására, a perbeli út közúti jogi státuszának megváltoztatására. Egy többszörösen törvénysértő, és ezért semmis szerződés, amellyel köztulajdonban álló, forgalomképtelen közutat kívántak magántulajdonba juttatni, nem szolgál olyan közérdeket, amely a tulajdonhoz való jog korlátozásának indokaként alkotmányosan elfogadható, vagy védelemre érdemes volna – éppen ellenkezőleg, az kifejezetten a közérdek ellenében hat.
- [49] „A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvényellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [49]} Jelen esetben az ügyben eljáró bíróságok felismerték ugyan az ügy alapjogi relevanciáját, a tulajdonkorlátozás alapjogi tesztjének alkalmazása során azonban annak kimondásával (az ügyészség álláspontjára is hivatkozva), hogy az indítványozó „jogi érdekeltsége jóval kisebb mértékű az önkormányzat által képviselt közérdekhez képest”, olyan jogértelmezést fogadtak el, amely nem áll összhangban az érintett alapjog alkotmányos tartalmával. Közérdek nem abban mutatható ki, hogy a perbeli út közúti státusza egy kógens jogszabályokat sértő, az átminősítés eljárási szabályait is mellőző, semmis szerződés következtében mégis megváltozzon, és a perbeli út magántulajdonba kerülhessen, hanem abban, hogy az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyona a rá irányadó törvényi rendelkezéseknek megfelelően köztulajdonban maradjon – még akkor is, ha a semmis csere-szerződés megkötése óta hosszabb idő telt el, és az emiatt előállott helyzet rendezése további jogvitákat válthat ki. Ebből következően az ügyben felismerhető és érvényesítendő közérdek valójában nem is állítható szembe az indítványozó „jogi érdekeltségével” vagy „egyéni érdekével”, hanem azzal egybevág.
- [50] 4. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.180/2018/40. számú ítélete, valamint a másodfokú ítélettel érdemben helybenhagyott Székesfehérvári Járásbíróság 15.P.20432/2017/39. számú ítélete alaptörvény-ellenes, sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, ezért azokat az Abtv. 43. § (1) és (4) bekezdései alapján megsemmisítette.

[51] Mivel az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelme miatt alaptörvény-ellenessé nyilvánította és megsemmisítette, ezért a további indítványi hivatkozások érdemi vizsgálatát mellőzte.

Budapest, 2022. április 5.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/831/2020.

